

مورد نیاز برف روبی همچون نمک، کفپوش، پارو و... در حدود ۲۲ نقطه در امکان متبر که رضوی قرار گرفته است تا در لحظه بتوان اقدامات مربوطه را جهت تأمین ایمنی تردد زائران و مجاوران در حرم مطهر انجام داد.

از باز دیدهای بهداشتی تا عطر افشانی

بخش بهداشت و عطر افشانی این اداره نیز در دو حوزه بهداشت و خدمات تأمین و شارژ عطر در دستگاه های عطر افشان حرم مطهر رضوی فعالیت می کند. این بخش وظیفه انجام باز دیدهای بهداشتی از قسمت های مختلف حرم مطهر اعم از سرویس های بهداشتی، دفاتر خدمت رسان، مهمانسراهای حضرت رضا (علیه السلام)، آسایشگاه ها و... را بر عهده دارد. اقداماتی نظیر ضد عفونی و سم پاشی در حرم مطهر نیز توسط بخش بهداشت و عطر افشانی انجام می شود.

عطر افشانی در حرم مطهر با استفاده از حدود ۱۳۵ دستگاه عطر افشان صورت می گیرد. حدود ۶۵۰۰ مترمربع (محفظه هایی که عطر های حرم داخل آن ها قرار می گیرد) و موجب پاشش عطر می شود. در داخل این دستگاه ها جانی می شده است. این دستگاه های عطر افشان بر روی دستگاه های هوا ساز حرم مطهر رضوی نصب شده و بار و روشن شدن دستگاه هوا ساز، عطر افشانی انجام می شود. در این میان می توان گفت که به طور میانگین ماهانه حدود ۳۰۰ لیتر عطر در این آستان مقدس مصرف می شود.

تهیه اقلام مصرفی زائران

در طول سال با توجه به میزان حضور ادا نمودن حضرت ثامن الحجج (علیه السلام) در این آستان مقدس، به ویژه ایام مناسبتی خاص، به همت اداره امور خدمات عمومی حرم مطهر رضوی، تمهیدات لازم برای تأمین و توزیع اقلام مصرفی و رفاهی مورد نیاز زائران همچون لیوان یک بار مصرف، صابون مایع، مهر نماز و... اتخاذ می شود.

آیین مراسم غبار رویی

یکی از باشکوه ترین مراسمات در بقعه منوره رضوی آیین غبار رویی است که با تشریفات و مقدمات خاصی در چند نوبت از سال، همزمان با اعیاد مذهبی یا میلاد مسعود یکی از معصومان (علیه السلام) برگزار می شود.

ابتداء در روز و ساعتی معین، حریم رضوی کاملاً خلوت شده و تمام در های ورودی آن بسته و به اصطلاح «قُفُز» می شود. در این هنگام تولیت عظمای آستان قدس رضوی، در ضرب ریخ مطهر را آگشوده و نذورات مردم به تدریج جمع آوری شده و جهت حمل به خانه حضرت، در کیسه های مخصوص قرار می گیرند. تلاوت و جبخش قرآن کریم توسط قاریان ممتاز از آغاز تا پایان این آیین طنین انداز است و مذاحی و مرثیه سرائی برای اهل بیت (علیهم السلام) بر فضا حکم فرماست. درون مضجع شریف و ضرب ریخ مقدس و مطهر رضوی با عطر و گلاب شست و شو داده می شود.

خدمات فوق ضرب ریخ

این خدمت هر صبح در ساعت معین توسط سر کشیک یا معاونان وی که هر دور و حانی هستند به شرح زیر انجام می شود: ابتدا نذورات زائران از بالای ضرب ریخ جمع آوری شده و روکش ضرب ریخ مطهر گردگیری می شود. این اشیا در حضور یک نفر از اداره نذورات و تعدادی از خدام در کیسه های مخصوص کنار ضرب ریخ پلمپ شده و از آنجا جهت تفکیک و تحویل به اتاق نذورات حمل می شوند. پس از تفکیک، نذورات به خانه حضرت و اشیا زائران که به قصد تبرک یا بخته اند، به صاحبان نشان بر می گردد. جایگزین کردن ۴ گلدان نقره بسیار زیبا و پر از گل که به مدت ۲۴ ساعت در چهار گوشه فوقانی ضرب ریخ مطهر قرار دارد با گل های دیگر و گلدان های تازه از دیگر خدمات فوق ضرب ریخ است. در اعیاد مذهبی و روکش سبز رنگ ضرب ریخ در ابعاد ۱۶ متر که بسیار زیبا و گلدوزی ها و حواشی الوان که نشانه شادی و شادمانی است، تعویض شده و همچنین در ایام سوگواری و رحلت پیامبر اعظم یا شهادت ائمه (علیهم السلام) و روکش ضرب ریخ تعویض و به روشی مشخصی تبدیل می شود. همزمان با تعویض روکش ضرب ریخ، پرچم بالای گنبد نیز به پرچم مشکی یا سبز تبدیل می شود.

است. در وقف نامه «گنجعلی خان زیک» معین شده تا از مواردموقوفه ایشان هر ساله مبلغی را به جوارو کشی حرم مطهر امام هشتم (علیه السلام) اختصاص دهند. جدیدترین موقوفه در این بخش به مرحوم «فتح الله میرزا قهرمانی» در سال ۱۳۵۱ هجری قمری اختصاص یافته که طبق آن دو سه هم و هفده ساعت و ۱۰ دقیقه از مدار ۱۶ سهم مزروع محمد آباد شهر را تقدیم آستان قدس رضوی کرده است. مرحوم قهرمانی در آمد موقوفه خویش را پس از کسر هزینه حق التولیه، صرف روشنائی و تنظیف حرم مطهر رضوی کرده است.

اسنادی مهوره و وقف عطر

در خصوص این موقوفات، به عنوان مثال به مواردمصارف تعیین شده توسط یکی از واقفان اشاره می شود که تنظیف حرم مطهر باید به قسمی صورت گیرد که در سه فصل بهار، تابستان و پاییز از غبار و در زمستان از برف و گل هیچ اثری در حرم نباشد و هر زائر و مجاور که خواهد در هر مکانی بنشیند، بخوابد و یا غذا صرف کند، دامنش آلوده به ذرات غبار یا گل ولای نشود. در سندی دیگر واقف تأکید می کند: بخشی از منافع موقوفه را صرف خوشبویی و تعطیر و وضه رضویه که پیوسته مهبط ملائک مقربین و طواف ارواح مقدسه انبیاء و المرسلین و زائران عالی مقدار است، مقرر دارند. این اسناد که تمامی آن مربوط به دوره قاجار است، شامل صورت هزینه هایی است که برای خرید گیاهان معطری مانند عود هندی، کندر، چوببارسی، سعد کوفی، صندل سفید، علف هندی و... نوشته شده است تا از آن ها برای خوشبو کردن حرم مطهر استفاده شود. در این خصوص به طور نمونه می توان از عناوین صورت هزینه های صورت گرفته برای خرید گیاهان معطر به منظور سوخت خوشبو کردن حرم مطهر امام رضا (علیه السلام) در سال ۱۳۱۷ هجری قمری و خرید گیاهان معطر برای حرم رضوی مانند صندل، عود هندی، کندر و چوببارسی در سال ۱۲۸۸ هجری قمری نام برد. عطردان، عطریاش، گلابدان، گلاب پاش، بخوردان، بخورسوز، عنبردان، عنبرسوز، عوددان و عودسوز، برخی از وسایلی است که برای این کار استفاده شده است. البته در ابتدا از گلاب و عود برای عطر افشانی حرم مطهر استفاده می شد، اما با گسترش فضاهای سرپوشیده حرم، برای پرهیز از دود حاصل از سوخت عود و عنبر، عنبرسوزی در رواق های حرم مطهر ممنوع و تنها به فضای صحن ها محدود شد.

اداره خدمات عمومی

این اداره زیر مجموعه مدیریت امور رفاه زائران است و بر خدمات تنظیف فضای سبز و پارکینگ ها نظارت دارد. به همت دو بخش «خدمات تنظیف» و «بهداشت و عطر افشانی» در اداره امور خدمات عمومی ذیل معاونت خدمات زائران حرم مطهر رضوی، خدمات متنوعی همچون تنظیف مستمر، تهیه و توزیع اقلام مصرفی و نظارت های منظم بهداشتی در صحن ها و رواق ها و... ارائه می شود.

نظافت و غبار رویی مستمر

بخش خدمات تنظیف و وظیفه نظافت، غبار رویی و شست و شوی مستمر در صحن های مرکزی و پیرامونی، حریم حرم مطهر، پارکینگ ها، پشت بام ها، ارتفاعات دیوار های صحن ها، بهشت های ثامن، سرویس های بهداشتی و وضو خانه ها و... را بر عهده دارد. به عنوان مثال به منظور انجام خدمات شست و شوی مکانیزه کف صحن ها و حریم حرم، از ۳۰ دستگاه اسکرابر سرنشین دار یا کف شوی خود رویی استفاده می شود. ۹ وضو خانه و همچنین ۱۴۰ چشمه سرویس بهداشتی که در ۱۲ نقطه در اماکن متبر که رضوی وجود دارد، به طور منظم نظافت می شوند. رسیدگی به کبوتر های حرم مطهر و همچنین ارائه خدمات فصلی همچون شست و شوی چتر سایبان حرم مطهر برای استفاده در فصول گرم و آفتابی سال در صحن های مرکزی و پهن کردن کفپوش در فصول بارندگی و برقی سال از جمله وظایف این بخش به شمار می آید. در حال حاضر نیز اقلام

